

SANTIAGO RUBIÓ I TUDURÍ, ENGINYER INDUSTRIAL I MOLTES COSES MÉS

Antoni Tudurí

Secció de genealogia
de l'Ateneu de Maó

Rubió i Bellvé i Maria Tudurí Monjo, pares de quatre fills mascles i una femella.

Tinc que confessar que fins no fa massa temps, un servidor sabia del germà gran, de nom Nicolau M^o, arquitecte, urbanista i jardiner, amb placa clavada a la casa natal del carrer d'Isabel II, i del germà petit, Fernando, apotecari, metge i mecenes menorquí, que va promoure la fundació Rubió i Tudurí-Andrómaco, però dels germans d'en mig, molt poques coses. El germà segon va ser Santiago, enginyer com son pare i el tercer, Marian, advocat i polític, mentre que la germana es deia Isabel que va quedar al servei de sa mare, com era freqüent per aquells temps.

❖ **AVUI LI HA TOCAT A SANTIAGO**, a qui he hagut d'estudiar amb més detall a causa de l'acte que tindrà lloc avui matí a la seu del Institut Menorquí d'Estudis (IME), on es parlarà de dos enginyers industrials menorquins (ambdós de Maó) Santiago Rubió i Tudurí i Estanislau Ruiz Ponsetí, quasi coetanis i dels que es commemora el 125 aniversari de naixement del primer i el 50 aniversari de la mort del segon i a qui vaig dedicar la miscel·lània anterior a aquesta. És interessant saber que al principi de la guerra abans citada va ser director de l'escola d'enginyers industrials de Barcelona, al mateix temps que el seu col·lega i paísà Estanislau era el responsable de tota l'escola industrial.

Santiago neix a Maó el dia 30 de juny de 1892 i mor a Barcelona al dia 4 de març de 1980. Es va titular com enginyer industrial l'any 1915 i va ser un importantíssim enginyer, que va projectar i dirigir l'obra

del «Gran Metro» de Barcelona, les instal·lacions dels funiculars de Gelida i de Sant Joan de Montserrat, a més de un envasament hidràulic a França (on es va exiliar després de la guerra civil espanyola). Després de la guerra mundial va anar a parar a l'Argentina on va continuar treballant en obres importants i fent de traductor de llibres tècnics al castellà. Un detall interessant és que va estudiar els topònims (noms dels llocs i accidents geogràfics) catalans d'origen basc. També va col·laborar amb el seu germà Nicolau en treballs d'ordenació del territori encarre-

gats per la Generalitat de Catalunya els anys 30 del segle passat.

Conten que quan van haver de decidir quina carrera estudiarien, son pare, a la vista de que no es decidien, va proposar que el gran, Nicolau, estudies enginyeria i el segon, Santiago fes arquitectura com el seu oncle Joan- per cert col·laborador de Gaudí-. Pel que diuen, els dos germans es van mirar i un d'ells li va dir a l'altre: «baratam?» I l'altre va respondre «bonu». I així va ser que qui estava destinat a arquitecte es va transformar en enginyer.

Es tracta d'un enginyer polifacètic, açò que podriem dir «politécnic», atès que era capaç de projectar qualsevol sistema o obra que se li posés pel davant. Curiosament, se'l coneix especialment com qui va dissenyar l'avió del Parc del Tibidabo, aparell volador estàtic i rotatori on s'han realitzat tants «batejos de l'aire» d'al·lots com ara jo mateix. Es l'avió que sortia i arribava al mateix aeroport: el del Tibidabo, al parc creat per son pare Marian. A la web www.tuduri.com es pot llegir una magnífica biografia de caire tècnic, escrita per Guillermo Lusa.

En la meua modesta opinió, seria bo que la placa on s'honora la persona del seu germà gran fos substituïda per una altre on es digui que a aquella casa hi van néixer els tres germans: Nicolau Maria, Santiago i Marian. La germana Isabel i el petit, Fernando, varen néixer a Barcelona.

Per acabar i anant als «bots», i aprofitant que ahir vaig tenir l'ocasió de parlar dels enginyers industrials pioners a Menorca, val a dir que Conrado Sintas Orfila, descendent de menorquins té 15 «bots»; amb els germans Wirtz Preto (nets de Francesc Preto Neto) 14 «bots»; amb Antoni Pons Guerau de Arellano, 17 «bots»; amb Joan Sturla Cardona, 19 «bots»; amb Andrés Tudurí Martínez, 15 «bots» i amb Estanislau Ruiz Ponsetí, 19 «bots». Un servidor, en té 16.

Com ja he comentat en ocasions anteriors, a Menorca es dona un fenomen un tant especial pel que fa a les sagues familiars amb personatges que han destacat al llarg de la història menorquina.

A altres miscel·lànies s'ha dit que, a part dels més coneguts, es dona el cas de que hi ha germans de trajectòria professional o d'activitats artístiques, literàries o tècniques molt destacables. Per citar alguns casos, Mateu Orfila Rotger, metge i pioner de la toxicologia tenia un germà de nom Antoni que va ser, a més d'advocat, Alcalde de Ciudad Real. Francesc Prieto i Caules, l'enginyer de camins prou conegut va tenir un germà de nom Rafel, advocat i diputat en diverses legislatures, que va ser decisiu a l'hora de consolidar l'Institut de Maó a les «Cortes Espanyolas». Joan Ramis i Ramis va tenir altres germans prou destacables, tals com Bartomeu (Metge) Pere i Antoni (advocats i historiadors). Els germans Preto Neto van ser, el major, notari i el menor, polític, secretari de les «Cortes Constituyentes» de 1836, a més de Cònsol d'Espanya a Mèxic. I altres que no citaré ara, però sí que vull destacar aquestes curiositats històriques.

Avui li toca a una família molt especial, la formada per l'enginyer militar Marian